

Undervisningsmaterialer om kulturmøde

Jul i min familie ca. 1927-1940

Steen Langebæk – dansk-jødisk familie med tyske rødder

Når jeg er blevet bedt om at skrive om Julen i min familie, skyldes det jo nok at vi er det, men i dag vil kalde en etnisk blandet familie!

Min far kommer fra en gammel dansk slægt med rødder tilbage til 1400-tallet, med præster, videnskabsmænd, læger, forretningsmænd og hvad dertil hører, medens mors familie er en næsten ligeså gammel dansk, jødisk slægt med læger, videnskabsmænd, forretningsmænd og hvad så dertil hører.

Når vi i vores familie, der bestod af mor, far og os tre børn, der boede i det man vist vil kalde en herskabslejlighed med 10-12 værelser og 3 1/2 meter til loftet, skulle fejre julen, var der ikke meget der mindede os om vor jødiske afstamning.

Forberedelserne var lange og fulde af nærmest hedenske traditioner. Det vigtigste var udsmykningen af hoveddøren med granguirlande og

grangrene hist og her ved billeder, på reoler og hvor det nu så godt ud. Men vigtigst var naturligvis juletræet, et kæmpetræ, der skulle nå helt op til loftet. Det viste sig altid at være lidt for højt, så at stjernen, der jo skulle sidde i toppen, fik bøjet sit hoved, når den skrabede mod loftet. Det var der måske noget symbolsk i!

Nå, hvor om alting er: Træet kom op at stå, og så skulle det pyntes. Det var altid et meget nostalgisk foretagende, for hver enkelt ting havde en historie, nogle ting skulle repareres – hanke har jo en tendens til at gå i stykker i kampens hede, når hjerter og kræmmerhuse skal plyndres.

Flagguirlander var et kapitel for sig. Dem var der rigtig mange af, og de var altid viklet ind i hinanden, hvilket stillede store krav til fingerfærdighed og tålmodighed.

Nu skal det i sandhedens interesse siges, at vi børn ikke måtte deltage i

pyntningen. Træet skulle først vises i al sin pragt juleaften hvor fløjdørene blev åbnet og det tændte træ modtaget med et gispende "Ihhh..." efterfulgt af en enig bedømmelse af at dette års træ var det smukkeste nogensinde.

Derefter blev der danset rundt om træet, medens de gode gamle julesange blev taktfast afsunget og til sidst et par julesalmer, der dog ikke blev til mere end et par vers, ikke af religiøse grunde, men fordi vi ikke kunne huske mere, og gaverne ventede.

Efter at gaverne var fordelt og åbne gik man til knasebordet. Det blev fortæret i tavshed, for i lejligheden ovenpå boede familien Hertz, der var gode venner, som vi alle holdt meget af. Men de var utroligt umusikalske, og de dansede om juletræet når vi gik til knasen. Vi lyttede intenst for at prøve at finde ud af hvad i al verden det var for en julesang eller –salme, de var i gang med. Det lød frygteligt og vi nød det. (Jeg har senere fået en fornemmelse af at de med vilje sang så falsk, fordi de vidste vi lyttede)

Jeg har ikke sagt så meget om julemiddagen, men den var traditionel med risengrød med mandel i og gås med granris om maven og flag i brystet og æbler og

svesker i mængder. Så længe farmor levede, var hun med, men ikke mormor og morfar. Dem havde vi holdt lillejuleaften med, sammen med mors bror, svigerinde og deres to sønner. Det var ikke fordi de var jøder at de ikke var med, men det lå bare ikke for. Hvorfor ved jeg ikke, for der var ingen af dem, der var spor religiøse. De havde alle juletræ som vi, men vi følte ikke de var så smukke som vores. Der var lidt for meget sølvglimmer og for lidt hjerter og kræmmerhuse.

Jeg kan med sikkerhed sige, at mors jødiske afstamning ikke på nogen måde prægede vores jul. Slet ikke. Heller ikke efter besættelsen eller efter befrielsen. Hvis jeg skulle sige den var præget af noget, så var det en rent hedensk glæde over at solen nu vendte og at vi gik imod lysere tider.